

Соколёнок

2/2022

март – апрель

Лачын

ДАГЪЫСТАН РЕСПУБЛИКИАЙН КЪОНИ ВУЗЕЕ СА ЙАИХХЪЕ КЪЕККАН УШАХАРШЫН ЖУРНАЛ

*Связь
поколений*

ЕД'НИ МИЗЕЙНИ ЙЫГЪ

Сувагыл` йыхъбышда энке хаѳна хив вобна. Маа йыхъыд аазырыле агъаллахъан джаѳмаѳаѳт ешемише хье. Сувагыл`ын джаѳмаѳаѳт гыргыни таѳрыѳфыс ва гыѳрмаѳтыс лайыкъын са джаѳмаѳаѳт вод. Манбыше джон йиссейн аѳдатбы, къайдабы, эн аѳсасыб джона ед`на миз, улен къара хъ`инне къорамышавъу, гываа-дже вобна.

Гъар сен Сувагыл`ни гъар къоѳни йыкънекни мактабее февраль вузани 21-чил Ед`ни мизейни йыгъыс къабсырна таѳдбир воохье. Джига хъады мее эгъес ыккан ки, Сувагыл`ни хивее къоѳлле, гъаарынчыхъаб хъ`ейибле мартабанан стандарт мактаб вод. Гъини къоѳни мактабее аазырий хъод ваѳшылхъа меени ушахее аѳѳал, савад аляатѳа вод. Гъайни сениб, гъар

сен хъ`инне, Ед`ни мизейни йыгъыс къабсырна мана таѳдбир гееб оохъани севийейка сана илгъевчѳу воб. Гъар къоѳни мактабни директораарше, маѳаѳлламааршыни коллективын ушахаар гееб уѳтанбы мани таѳдбириыс гъаззираваъу вухъа. Шаѳѳле ман кар гъар къоѳни мактабни сайтбышеехъа гиххъыйни материалбышке геед уѳтанджа къеджен. Ушахаарше маа гъам едни мизел шечѳбы хъаѳдхъыѳ, гъам маѳнийбы, гъамыд геед уѳтанын мыкѳаар гъабы.

Акиѳ Гаѳировни доѳулни мактабеехъа мактабни раѳгъбаѳраарше фаѳхрий мигъманаар хъинне, пенсиеехъа хъигъеебчѳийн шенкийн маѳаѳлламаар – мактабее миз

ва аІдаІбийятын дарсбы гьу-
вуна Искандарова Мегьри-
джан СейидаІгьмаІдна йиш ва
физикІайн дарсбы гьувуна, шаа-
ир Исмайллов НуІсраІт Адилна
дих даІгьваІт гьавьу.

Азербайджанна гьимн
хьаІбхъийка санагидгьыл, уша-
хааршыни, мІгьаІллимааршыни
ва гьамьд мактабеехъа кьы-
рагьыле абыйни мигьманаар-
шыни рангбаранг чыхышбышка
сана давам ыхъайн гьин таІдбир
геед марахыка адкІын.

ТаІдбир марахыка сана
ааІсди мее, гьаракат гьаъий-
ни маІгьаІллимааршыс – мак-
табни миз ва аІдаІбийятна
маІгьаІллима Гьейдарова Ай-
сел Абидни йишщес ва таарых-
на маІгьаІллим Бабаев Айдын
СейидаІгьмаІдни дихыс мактаб-

ни директорее таІшаІккуІр агь-
мыш гьаъы.

БАЛАБЫ

КъутІобкІулна къондже хьинне,
Ай адеершын, иют балабы!
Бибечулеер, къоІнааІр хьиннеен,
ГъоокІа-гъоогІан, шитІ балабы!

Гозет` гъааъа чІакІы хъеебхъес,
Сен-сениле гъихъа хъеебхъес,
Дохтураар, аалимаар вухъес,
Доюкан, экІын балабы.

Мақтаб хъаІдхъыІ чІаІвеебхъа мее,
Воохъе шунаб арсее, санее,
Миджагвалее, абрее, джанее
Шоле матхъес, тІетІ балабы.

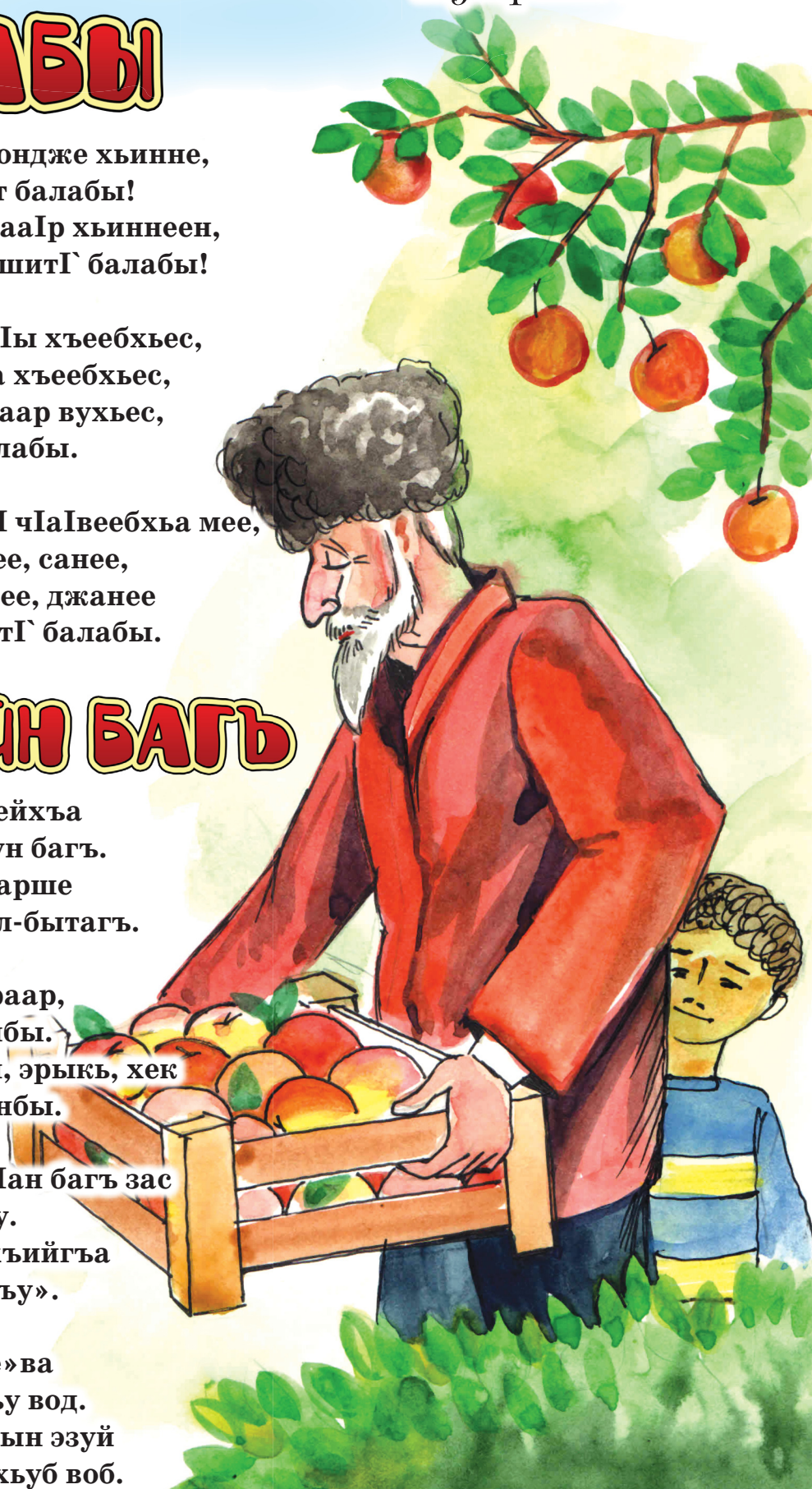
ДИДЕЙН БАГЪ

Йишди АІдил дидейхъа
Водун хаІдын, югун багъ.
Мейвабышди юваарше
Мааъад авгъу къол-бытагъ.

Ярах эчеер, синяфаар,
Тапанеерыд водунбы.
ТЫмыл`, зуІкъаІл, эрыкъ, хек
Вуджее эзу гыргынбы.

Дидее увгыйн: «Ман багъ зас
Йизди дидейле аху.
ХаІтда юваарыд хъийгъа
Зы вод эзу, гъеххаъу».

«Шунад юваар эзе» ва
Дидее шакІле увгъу вод.
Гъаар сен ювааршын эзуй
МуІбаІгъна иш оохъуб воб.

Ветеран

(Дюн`ейни даІв`ыйна ветеран Адил ГьаІдаровус кьабсыр)

Сувани коксееьар, алинни хивее,
ГьаІштиҗле АІраІныҗ, вудж Сувагыҗле,
Шенке эб кІяаьани даІв`ыйбышыке,
Хаатирабы эйгье шас Адил даҗее.

ХьыйгІынее са дерягь даІв`ыйбышыке,
Кокси кьедже дешуд медалбышыке,
Гьамбаше челлякра кьаджесда шокІле,
Эскерар гьааьа воб шыгыртааршыке.

НикІеейыб даІв`ый воб кьоодже джукІле,
ТанкІбывуд оохьа хьооІ, автомат хыҗле.
ХьидаІркьыІн гьыйгІан ааІ, бияаван чолее,
Ул` аахьы, хаа ворва йикІ раІгьаІт хьехье.

Акьвееьаб даІв`ыйна джаб шикыл вухьа,
Са дерягь шадваала акьвееьаб вухьа,
Хабарбы гьаьанкьаІ, закІле кьайхьыйнбы,
Горушбы хивыни кІлубее ыхьа.

Гаф гьааьа: гьар джуваб ялавий, цҗайи,
Быкырын йыгь даІв`ээ, хаІмде кьилдябкІы.
Гьамбаше хьыйгІынийн, пулемёт няабий,
Берлин алябтҗы джо, хаІм-йыгь кьилдябкІы.

ДаІв`ыйке увгьыйни эпизодыка,
Хабар гьав`ый летти, улепбы нагьее.
Увгьыйн: «ДаІв`ыйбышыке зы хьигьечІуна».
Элис муІгьуІббаІтний Ватанын йикІее.

12 апрель – Космонавтик Лайн

Йыгъ вод

Тар сен йишди олкайл ва дюн`йейни менни олкабышыл` апрелин 12 Космонавтик Лайн Йыгъ х`инне байрам гъаъа. Чулки 1961-гъэди сенни апрельни 12-чил советна космонавт Юрий Гагаринее, «Байканур» космодромеенче «Восток-1» космосни гямийка сана космосеехъа илхъечIу, дюн`йел цIетда Чийени гыIхъийгъалла орбит алидкIыр вод. Космосын гямы Чийени гыIхъийгъалла 1 саIаIт ва 48 дакъийкъана алидкIыр. 1968-гъэди сениле ман йыгъ гыргыни дюн`йейн байрам гъаъа гидгъыл.

1963-гъэди сенни июни 16-чил Валентина Терешкова «Восток-6» донани космосни гяме Чийени гыIхъийгъаллани космосеехъа илхъеечIе. Мана йыхъыргъэда советна космонавт, анджах цIеррийна советна космосеехъа илхъейчIуна заIгыйфа йихъа. Мана х`ебилле суткIана космосе ээхва ва манкъвее Чийени гыIхъийгъалла 48 аIбаIттура илвийкIар.

Манкъуле хъийгъа къоIргъэда заIгыйфа космосеехъа садджу 19 сениле хъийгъа илхъейчIу. Мана Светлана Савитская йихъа. Мана космосни гямеен-

че ачыхни космосеехъа хъийгъейчIуна цIеррийна заIгыйфа ворна.

Аалимаарше космосеехъа цIепба инсанаар деш къахуву. ЦIетда космосеехъа къихелен нафаснан карбыбызылеерыхъа. Манбы гъала космосеехъа 1935-гъэди сен къахуву. Манчыле хъийгъа Чийени орбитеехъа ЛайкIа донана хуваа къоокка. Мана космосеехъа 1957-гъэди сенни ноябри 3-чил «Спутник-2» донани космосни гямийка сана илхъоочIе. Анджах мана космосеехъа йаIххъыIл гъавъийле 5-7 саIаIтна хъийгъа хъоокIана. Анджах хъийгъа космосеехъа къайкийн БелкIа ва СтрелкIа донан хуваабыме сагъ-саламатда Чийелхъа сийкIаланбы.

Аалимаарше инсанни физиологиейс геед делесин маймынаар хъуледхъее элес космосеехъа алхъабы вод. Космосеехъа маймынаар къайкийн олкабы авудынбы вод: АмерикIа (1948 – 1961, 1969, 1985), Франса (1967), Аргентина (1969 – 1970), Иран (2011), Советин Иттифакъ (1983), Урусат (1996). Космосеехъа гыргынбы саджигее 32 маймын илхъечIу вод. ЦIетда къайкийни маймынааршын гелесинбы космосе гъатIуйнбы. Садджу 1980-гъэди сениле хъийгъа АмерикIа ва Советни Иттифакъын космосеехъа къайкийн маймынаар саламатда манче сакIы вод.

Манчыле гъайре 1963-гъэди сенни октябри 18-чил Франсаини гъоIкууматын космосеехъа Фелисет донана биссий къоокка. Мана биссийиб космосеенче сагъ-саламатба сивийкIална.

Космосе багъабыд ыхъайнбы. Багъабы са уIлджуIмий сурана кар идедхъун ва х`ян илдедгъу ешемишхъес аIхаIнбы. Манчыхъа горад, космосеехъа манбы къайкий къулайка вод.

СУЛГЪНА МАГЪНИЙ

Йизда гаде хаІр хъыхъа,
Хь`ебилле сен вод дегъе.
Гъар карал` къанмышехъе,
Зас суІлгъ ыкканва, эйгъе.

Зас байдах алишцева,
ХуІваІ эхъа адийка.
Гагъ аІхъаІна, гагъ гешце,
Достура вор вудж джека.
Парадеехъа ааІс ыккан,
ЧаІраІни байдахыка.

Адеейыр саъы-хъаъы,
Гийгъал джус дацІбы гъаъа:
– Ай йизда лачын бала,
Уфтанна дарчын бала,
Йишди аІзиз Ватанна
Азад гогарчын бала,
Къыйхъа йишди Ватанын,
Водун энке хаІдын йыгъ.
Къыйхъийни йыгъыл`, бала,
Ватаныс уІвхуІ верыгъ.
Аххъе хылеъад байдах,
ГъакІне гъу парадеехъа.
Гъайна Ватан вушда воб,
Геледжагъ водун шохъа.
Са хыле аххъе байдах,
Са хылеъаб гогарчын.
Къыйна шу суІлгъ гъиваджее,
Къыйхъа вод дюн`йе вушун.

ДАІВЪИЙН УЦІУР БЫ

Гьар майын 9 гыйхъаранкѡа, йишди оЛкайл байрамна гъава воохъе, чунки гынчиле 77 сенна гыхъа, 1945-гъэди сенни майни 9-чил йишди Советяаршыни оЛкайн фашистяаршына Алмание къарацайл гъавъу.

1941-гъэди сенни июнни 22-ни мичЕеб, саГѡаТ 4-ил фашист Алмание, хабар джаб гьидѡву, йишди торпагъеехъа теппишувхъа. Манке шахъа гынчиле геѡб хаБна Ватан вухъа. Манчын ду Советин Иттифакъ ыхъа. Совет Иттифакъни таІркибее 15 Республика вухъа. Мани Республикѡабышее джу-джурайни мизяаршыл` юшанааѡан, джу-джурайн халкъбы ыхъа. Ман халкъбы сана-санчыка геѡд июттуда ѡла хъоІнбыний. Гъиняа нени джад халкъын йидж маниса халкъыле оохъа аххъаххъа дешдий. Анджах Алмание идаара гъааѡани фашист партиейна раГѡбаІр Адольф Гьитлерее маІхуІдний гъыІсаб гъаа ки, джун миллет аалий миллет вод ва манче дюн`йел агъаваала гъааѡас вуккан. Манкъус гьргыни дюн`йелхъа фашист режим абчы, ахвийн гьргын халкъбы фашистяаршын къулаар гъааѡасний вуккан. Фашистяарше гъаІттаа джони оЛкайлыб,

джони миллетинбы дешва, хиледжа джуІгъуІтяар гьаТЫйнбы.

Фашистяар, гьргына Авропа авхъуйле хъийгъа, йишди оЛхъеехъа эѡбачЕе. Сергъадни районбышыл` мичЕеб июттунни никГ`ее къалябКийн инсанаар бомбабышди сѡбыше оза хъааѡа. Сасанбышди мее ман сѡбы ыІмыІрени ахьрее къийхъенбы ыхъа. Хиледже инсанеѡе бомбабышык авуд джан гъуву. Гьитлерее Совет Иттифакъыле геѡр эКІра гъамхъесва умуд гъавъу, анджах манкъун умудбы йишди оЛкайл къаѡес хъидхъыр. Гьргын Совет халкъ Ватан къорамисааѡас оза хъехъе. Гьитлерее ман гозет гъааы деш, чуІнки Авропайл геелесин оЛкабы геѡд раГѡаІда манкъуни хьлелхъа илгъечІу ыхъа.

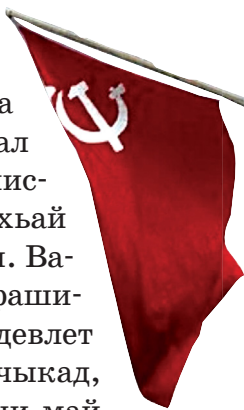
ДаІвъийн сенбы гьргынбышди мее геѡд дагъамда хъады. Ёнке хаБна зарбаб ушахааршыс хъибхъыр. Са йыгъни аІрее, итдегъес, ушахаар чІакІы хъеебхъа. Манбышыссе йыКъни ишни оГийл джон оюнджахбы, джо гъиваган оюнбы йикГ`ел гьидхын. Геелесин ушахаар фабрикІ, заводбышее ишлемишеебхъа. Йишын йыхъбышын ушахаарме ваКъаІни къырагъылхъа абКІын. Манбышда ушахий-

ваала чолее гёгъийк, до-
лийк, йизык` авуб абкын.

ДаВъийбы гъаШдед
ч!аВехье деш вод. Са
ч!аВувхъа, манаса гивийгъал
воб. Советни халкын фашист-
тяаршыле гъамхъава шадхъай
геед хылийда цыцахъа деш. Ва-
танни адни душманаарше фаши-
стяаршыс эгмиш дехъайн са девлет
тика-тикана хъабы. Манчыкад,
Советин Иттифакъ даВъийни май-
данылхъа сакы. Гъар джигее бынагъ
дешда эб к!явайк!ан воб.

ДаВъий гъамбаше писба вобна. Хъод-
куйн увгъее, нени джад халкыс даВъий
вуккан деш воб. ДаВъий гивийгъалан-
быше мыса джад мана халкыни югвали-
ни мее деш, джони марахбышди мее ги-
вийгъал. Гъитлерни фыкыреенчед дюн`йе
аххъий адкын. Анджах мани ба!ч!а!р
фыкырбыше вудж вахт дена нукънеехъа
ыккы.

А!зизин ушахаар! Шу мысаджаб
менни миллетбышка сана а!ра!бы
ы!хийха!нбышхъаб хъигъа ымаак!ан.
Гыргын инсанаар дюн`йелхъа са Алла-
гъее ибхын. Не нена джар инсан ма-
нисанкъуле оохъана деш вор, не нен
джад халкъ маниса халкыле оохъан

деш вод. Шу гъамбаше инсанааршыс
гъырматыка, мугъу!бба!тыка янашмы-
шеебхъе. Дюн`йейн гыргын инсанаар
джони а!рее му!гъубба!тыка вухъее, ман-
ке дюн`йел мыса джад даВъийбы ихъес
деш, ва едъяаршын, деккъяаршын, чодж ва
йичубышын улепбы мысаджад нагъбы-
шее ихъес деш.

«Лачын» журнални коллективни ду-
юле ва шахсан йизди дуюле вушун гыр-
гынбы Гъамеебхъайни йыгъыка сана
та!брик гъааъа, хъа!дхъийбышее шос
угъурбы а!рзу гъаа.

«Лачын» журнална редактор –
В. Гъамзаев.

Концлагер

Германиел шакӀле къаджы
Джегьенням хьиннеен концлагер.
ЙикӀеехъа хъадкӀында аджы,
Къаджы шакӀле ман концлагер.

Баталён къелил хъабы,
Фашистяршик къыргъын гъабы,
Са сутӀкӀее дагъылмыш гъабы,
Ман фашистяршын концлагер.

Есираар маӀаӀтдал вухъа,
ВукӀаранбы къелил хъувхъа,
КъидяатӀан шадлыхбы ыхъа,
Дагъылмыш гъабы концлагер.

ХуӀваӀ абкӀы, гяше-гяше,
УвгӀийн: «Къизил эскер, еше!
Умуд шол` вухъа гъамбаше,
Дагъылмыш гъаъас концлагер».

Молюд ваӀш инсан маа ыхъа,
Гъар миллетикенбы вухъа,
ХъидгӀын-алидгӀынбы ыхъа,
Джегьенням вод ман концлагер.

ХапбаӀнанбы салдатаарий,
Джока едяар ушахаарий,
КъаӀсынбы кӀябкӀы гъоогъарий,
Джегьенням вод ман концлагер.

Катюша

Катюша гъу ярах водун,
Ыгъдибарнан ярах водун,
Ыгъдибарнани хыле водун,
Гъаракат гъеъэ Катюша.

Къудузни фашистааршылхъа,
Душманаарнани джигайлхъа,
Акопий сангарбышылхъа,
Серрасда эгъе Катюша.

Сангарбы дагъылмышхъеджын,
Маабын фашистер гъабтӀеджын,
Пехотайс йаӀхъ вухъеджын,
Душманаар хъивчӀес Катюша.

Катюша текба деш аахвас,
Тейярачее кумаг гъаъас,
Душманыхъа бомба кӀяъас,
Шас гъуджумыс кумаг гъелес.

«Катюша, шы гъаззир вухъа,
Одер – дама алгъаагъас.
Гъунаб югба гъаззир вухъе,
Кумаг гъеъэ гъунад шас!».

4 феврал 1945 с

МУСЛАХ

Нарилан ГьаІсанов

Юххъан хъадее, тІетГ-тІелееъаб гивийъар,
Баракатнан некбынана воб Муслах.
Таарыхыке дешуб шавус джаб хабар,
Йиссейн, кІоран кокбынана воб Муслах.

Члалагын нафас хъооІ оІбкабышеехъа,
КалбетІеенче мыкІан хъ`ян хъооІ хивеехъа,
Къузайле Гоен сес хъооІ вод кІыреехъа,
Гунайл Самурен сес гидхъу дереехъа,
Мигъманааршыс курортнана воб Муслах.

Вухъайнбы аІкГелнан къома раІгъбаІраар,
Районееъар дехъа джос са бараабар,
РеспубликІайл гъагу ишбышка гъунар.
ГъыІрматыка вухъа малдарна пеше,
Йыгъын кІалхоз ыхъа къома гъамбаше,
СанаъаІткар инсаннана воб Муслах.

Вале инджимишхъа деш дюн`йел са джар,
Разийда вод вале кІанедын хиваар,
Аккайле кам девхъа абийн мигъманаар,
Суфрабы гъамбаше ачыхда ыхъа.
Ниссе, хъеххъуйн чуру суфрайл кам дехъа,
Мигъманаар гъамбаше разийба вухъа,
Йиссейн къайда, аІдатнана воб Муслах.

ЙуІчІаІлни сенбышее хъады тІуфанбы,
Аликъал гъаъы чин замаанайн хъ`янбы.
Ишбы адкІын, халкъыс гъуву зиянбы,
КІалхозбышее гидгъыл хъоІхъий, таланбы,
Са къийхъийлхъа умуднана воб Муслах.

Вахъа заІгъмаІт гъааъан водун джаІмаІгъаІт,
Джаванааршее вобна йыгъна гудж, къувват.
Хив вобна ахвасын шакен аманат,
Хив къелил хъааъасва гъааъас шы заІгъмаІт,
Йишди мее ед, Ватаннана воб Муслах.

Нариманни таІгърыІфыхъа деш ахыр,
Шагъарее ихъеейир, хивыл` воб фыкыр,
Са гъаІшдийнчика иш деш вухъес быкыр,
Геледжагъбы ишыхнана воб Муслах.

КЪИТМИР АІГЪМАІД

(хабар)

Ы хъанаме, дехъанаме са авалаа заманайл' АІгъмаІд донана са къитмир адамий ыхъа. Мани меега къит'мирра ыхъа, мысаджад не садакъа гъеле ыхъа деш, ненкъус джаб гынейна хуІваІ гъооле вухъа деш. Джухъа иляакее, амма джуна хъунашще югна, хыл' ачыхна йихъа. Мани шагъарее МаІгъаІммаІд донана гаде ешемишехъе ыхъа. Манкъуна дек' йикІ` сабырна-на, хыл' ачыхна инсан ыхъа. Манкъвее джуке аІхаІн кумаг инсанааршыс гъаа ыхъа. Манкъвее АІгъмаІдни хъунашщейс – Зугърайсыд кІыл'валее етим-ра айхуйнкъаІ кумаг гъааы. Манкъвее мана цІерра джоІнкъааІ аляртІу, гоо-не йишна аляртІу. АІгъмаІдын элчеер абыйнкъаІ, манкъвее мани ичийс бохче алившу, истагъна аІлгъааІнкъаІ дават гъуву.

Сабара вахтале мана кечмише-хъе, хийгъар джуна хъунашще. МаІгъаІммаІд етимра ахва. Манкъухъар саделесна гогъарыхъа деш. Са аляртІуна йичу Зугъра йихъа. МаІгъаІммаІд заара-заара манбышаанкъаІ гъайкІан ыхъа. АІгъмаІдыс ман къабылехъе ыхъа деш, нягас увгъее, йичуе чоджус охъанасын карний гъеле, аІраІбирда алягъасын пал-тарний гъелен.

Къитмир АІгъмаІдыкІле мана къаджы мее, акъва гишоканагъы мыд-мыдагъа-ний гийгъал. Са йы-гъыл` маІгъкамра мыс хъыхъайнкъаІ, МаІгъаІммаІд йичуеваІнкъаІ кар охъанасва гъайкІан. Мани вахтал' АІгъмаІд хаагъар ыхъа. Гаде къыІтІее

илёрзул' ахва. АІгъмаІд, гъамбаший-на хъ`инне, декан-деккан къырагъыл-хъа хъехъе. Зугъра фыкырамышеехъе гиргъыл' наІхуІдий чоджус охъанасын кар гъелес ва АІгъмаІдеейыд хъаІлбы гымагъаджын. Хъулехъее маІнкъыс МаІгъаІммаІдылхъа иш тапширмы-шагъас вуккийкын, амма адамее эйгъе ыхъа: «Мана зы джаб гъаагъасда».

МаІгъаІммаІдыс къанмышхъайн, йичейке аІхаІс деш джус охъанасын кар гъелес. МаІнкъыка саламатамышхъа, кучеехъа хъигъечІе. Мана фыкыреехъа айкІан: «Нимеега югданий ихъес мана къитмир иш гибхъу йизди аккалхъа арынахъий. Манке зы манкъукІле гъаг-васынний».

МаІгъаІммаІд базарыхъа гъийхъа-ранкъаІ, къалайни дарвазабышысхъа къадабхъын аІлгъааІна инсанааршыына десте къоодже.

– Нягъана шу къадабхъын аІл-гъааІ? – гаде джуни къоншу АІлийке хъийгІан.

– Паччагъее къалайни дарваза-бышыснее джуни тІуджвайна цІа ав-кІанавъу. Ненкъуссейи мана тІаба-лаагъас ваІвхуІ, манкъус манчыни къийматыл`ын пыл гъелесва джуваб гъуву.

МаІгъаІммаІдыр мани дестейлхъа аликкы, цІа тІалабагъа гийгъал. Мана тІалабагъа хиледже вахт авайкІан. Хъе-хъе мичІах. Инсанаар цІа тІабалагъас даІхыІ, хайбышеехъа дагъылмышоо-хъе гибгъыл. МаІгъаІммаІд ахва цІа тІаба-лаагъа. Сабара вахтале макъукІле

джуни кыцлабышее кьекIван кар кьедже. Манкъвее кёрзул' чIийеле тIуджвайна цIа алябатIа. Гьаманче кьел, хыл' кьайкы, мана паччагьысхъа айкIан. Дарвазабышыснее илёрзул'ни кьаравулее, гьина кьидекка гиргьыл'. Манке манкъвее онаъа:

– Дарвазабы аахъе, закIле паччагь-ни тIуджвайна цIа авайкына!

Паччагьее мана джусхъа хьойтIал. тIуджвайна цIа кьавджу мее, паччагь геер шадехъе. Мана гьувуйни джувабыл' гиъур, МаIгьаIммаIдыс манчыни кьийматыл'ын пыл гьеле.

ГьаIше дегье МаIгьаIммаIд касиб-ра дешданий. Манкъвее гьини пылыка сана джус хаIдын хав илешце, истагь тIабалейгьы, даватбы гьаъа. Мана дегье шавуну джар умудына аху деш.

AIгьмаIдыкIле гьаIше мана варрамышхъа кьаджы, манкъус делес хъехъе гиргьыл. МаIгьаIммаIдыссе манкъус писваала гьаагас ваIвхуI деш. AIхаIни караке манкъус хыл' авхъуна, чунки манкъвее едикейи дек'кике маIдхуIн тербиений аляатIу. МаIгьаIммаIдна хыл' ачыхбава Аллагьее манкъус гьыргын гьувуйн. Шосуд Аллагьее югун гьелен.

Балугъчийнайи балугъна хабар

А. С. Пушкин

Ешемишеехъе ыхъа къодже къарийка сана,
Са хъыбхъанкни дерйагъни кӀане,
Ышмыр аӀлгъааӀна джона йиссейни дахмее,
Хъобкуба хъебцӀалий хъ`ебилле сenna.
Къоджее торака сана балугъ аххъаххъа,
Къареейыд ухара илетда ыхъа.
Са йаӀххъее гъувойхъар къоджее тор дерйагъеехъа,
Хъадайле тор, са алайка сана.
КъоӀдъэсыд тор гъувойхъар дерйагъеехъа,
СийкӀал тор дерйагъни окӀака сана.
Хъ`ебыдъэсди дылее гъувойхъар тор,
Хъайле тор са балугъаква сана,
ГъаӀмаӀхуӀдни джад деш балугъаква – къизилени,
Гийхан балугъ миннат гъааъа!
Хъодкуйни инсанни мизеква сана:
«Селлимеъэ, къодже, зы дейагъеехъа!
Гыранын чике алла зы вас кар гъелес
Гъиджотди ыкканан гъелесын»
Матхъана къодже, хъайкъаӀн гиргъыл.
Балугъчийвалла гъавъы, хъ`ебцӀале хъ`ебилле сenna,
Гъала къайхъийн деш, балугъ юшон гъааъа.
Селлимааъа гъинкъвее къизилен балугъ,
ЧикӀлед эйгъе югун эхтилят:
– Аллагъ вака, къизилен балугъ,
Зас ваке гъиччуд джад ыккан деш.
Гъогъре гъу йыгъни хъынанкни дерйагъеехъа,
АликӀре гъу вас ыккананкъаӀ.

* * *

СийкӀална къодже къарийсхъа,
Гъааъана къарийс хабар караматна.
Зассе къийна балугъний вод ахъъы,
Къизилен, гъаӀмаӀхуӀдын джад деш.
Шина хъиннейий йидж юшон гъааъа,
Хаахъа, хъынак`ни дерйагъеехъа селлим гъеъэ,
ХаӀбна къиймат гъевлесва угъу,
Увгъуйн, гъуджоо ыкканхъее гъелесын,
ДаӀхийн заке чике кар алятӀас,
Селлимааъийн гъаӀмаӀхуӀд дерйагъеехъа.
ХъаӀлламышеехъе, къарий коджейлхъа:
«БаӀцӀаӀр вор гъу, гъамыр аӀваӀм,
ДяцӀахъайин ваке кар балугъуке алятӀас.

ВаIвхуI чишде текнахъеоб гъевхъас?
Йишда быкырба гъабкьур вобна».

* * *

ГъайкIан кодже хъынак`ни дерйагъысхъа;
Къоодже – дерйагъ гъиваага воб сыкIыл`ба.
Гийгъал вудж он гъааъа къизилен балугъ,
Хъайлен джусхъа балугъ, хъыдгIын гъаъан:
Гъуджона вас ыккан къаIсда?
Сажда гъаъы, къоджее джаваб хъеле:

«РаIгъыIм гъееъэ, гъоIкумнан балугъ,
Йизда къарий залхъа хъаIлламышийхъа.
Динджира гъайсар деш зы къарее.
Цебна текна воб джес вуккан,
Йишда быкырба гъабкьур вобна.
Джаваб хъеле къизилени балугъан:
«Дерд`, гъимааъа, гъуура Аллагъни йаIхъее,
Вухъесда шохъаб цIебна текна».

(Хъийгъийн хъалесын)

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъа саакIал гъавъуна – АбдураIгъым Дадашев

ХОЧЕ

Сонайи Къурбан йичуйи чоджний. Манбы едикайи дек`кика сана МаГьаГчкъалайни шагъарее-ний ешемишоохье. ШокІле ваацІана ки, МаГьаГчкъала хаІбна шагъар вобна, ва мааъад хиледже заводбы, фабрикібы водунбы. Завод, фабрикінани шагъарбышда гъаваб ки, югба вухъес мумкум дешда. Гъала йаГхъбышыл`ын машинбы эйгье деш. Са манмеейыб гъава манче хараб гъааъа. Са гъаман югда вод ки, шагъар дерягъни къырагъыл` воб. Дерягъни къырагъыл`ни шагъарбышееме гъамбаше кулякбы экаа ээхье. Манчын шагъарна гъава вахталеввахталхъа темизяаъана. Анджах ушахаршыни едее гъамбаше кыІл` хъадийний гозет гъаъа. Ахы кыІлина ушахар дерягъеехъа аІваІйхаІраІс вуккеес воохъенбыний, гъала манчилед югун хивеехъа, адийсхъайи дидейсхъа гъабкІынийний вод.

КыІдимыд, юххъаныд айкІанан, ахыр геед гозет гъаъан кыІл` хъадайле. Едее ушахаршын карбы саъы, районеехъа йаГхъ гивийгъал.

Адийи дидей ушахар къавджу, геоб шадоохье. Са-кьоІл`ле йыгъна едир

ушахаршыка сана хивееъар ээхвана. Анджах мана иш-лемишеехъева, хивее геер гийъарас ееха дешдий. Мана, ушахар адийлхъайи дидейлхъа тапшыр гъавъу, шагъареехъа сийкІал. Ушахар маГьаІллабышее джо джаб-ний гываага. Йишди хивын гыргын маГьаІллабыд колгабышка, хынак`ни окІакава, маа геед серинда ээхье ва гъаваб маа темизба воохье. Гыргын югда ихъеейид, анджах ед` аркІынийле хъийгъа ушахар дарыхмышоохье гибгъыл. Манбыше гъамбаше джока сана гывагасда инсанний тІабал гъаъа. Адийхъайи дидейхъад иш-быва джол` къааІ дешдий. Манке ушахар махъа-шахъа оочІе, джо джаб джо гъары гъааъасын кар тІабал гъаъа гивийгъал. Манбышын са маІдхуІн мачхулийет, кІатейн кыукъ гъавъу мее, экІба йицІеехъа къадабхын, мана алябтІийний вод. Шагъарее ахы манбыше кыукъар дуканеенчений илешшце. КІатІейн кыукъ гъавъий, манбышыс марахыканий хъооІ.

Са йыгъыл` мер хаІрна ичий (манкъвее цІетдийн синифний таам гъаъы) кІатейн кыІххъыІлдамышоохъен сес къайхы мее, экІра

йицѐехъа, чини акваасхъа къаде-
ехъан. Манкъвее хыл` гьодку тезеба
гъавъуна къукъ алябтѐас вуккан мее, са-
йыд аквее алидкырийн чату хьинне-
ен са кар къедже. Экѐда манкъвее хыл`
йыкъаѐлхъа цыцѐагы, аквеехъа югра
илеeka гийгъал. Сайыд, джекѐле чату
ацѐан ман кар, ыгъийкар гийгъал. Ичий
хъаѐркыѐн, экѐра хаахъа къадеехъан.
Манче адийи дидей сеселхъа къадаахъ-
ван. Дидее лапаткѐа аляатѐу акваасхъа

хъыхъа мее, аквее хоче къоодже. Ман-
че кѐатѐейн тезеба гъавъуна къукъий
гъооѐгъаѐ. Экѐда дидее лапаткѐа ыѐхыѐ
хоче гѐокѐана.

Мани йыгъыле хъийгъа дегъе адеейи
дидее ушахар текба маѐгъаѐллеехъа къав-
ку деш. Аквееенче къукъаарыд дегъе джо
джад аляатѐу. Са гъаман ыхъа ки, гъаѐше
дегъе ушахаршыка гъивагасда инсан
гъамбаше ээхъенаний. Гагъ адее, гагъыб
дидее джос гъамбазийваала гъавъу.

ЮХХЪАН

Сувани йыкьаIле верыгъ хъугъоочIе,
 Эгъес йишда хив нуреехъа кIёочIе.
 Дехъа чIалагбышее шитI яаршын сесбы,
 НикIеенче сугъоца окIбы, кIолесбы.
 Тик хъабы вукIул`бы тIетI`бы илёйзар,
 ОкIбышди аIреенче вергъелхъа гъойзар.
 Дехъа гъар джигеехъа тIетI`бышын эва,
 Чини эвалхъа юххъан хъадыва,
 Садайле кабайбы, итIаареер, тIотIаар,
 Алеедхы хъадайле аIкьаIнан шитI яар.

ГЁГЪИИ

Нимее миджагыныд карий,
 Чини вахтал` гёгъан гёгъий.
 Куче тоозан алябтIийнкьаI,
 Диригбы, багъбы хъеххъуйнкьаI,
 Лап раIгъаIтда дамдже-дамдже,
 Авхъа гёцце гъу наIвцеенче.
 Хъян болда вод, вас хъимийккан,
 Нимеен ихъее дюн`йейхъа хъян.
 Шас ыкканан, гъу гъачIеэ,
 Хъеххъвийн диригбы ацIеэ.
 Сайыд къедже хаIв гъавайтан,
 Хаабын хурунбы хъаIваIкьаIн.
 МаIгъаIллеехъа гов гидвийхъе,
 Едьяршыке джо джур дёохъе.
 Къулени оIгийл илёозар,
 АIлгъааIнбышылхъава гъоозар.
 Кучее сана-санкъук хъабчы,
 Ушахаар ааI карбы аччы.
 Манбы ааI воб мактабеехъа,
 Къелбы кIядакIва голеехъа.
 Джос манчыке воб тамаше,
 Къелбы ихъеейыд хъянбышее,
 ЧуIваI хъидехъе чекмабышее.

Низалий Гаинжаивий

Яра аляат/уйни ушахна дастан

(«Сирбышда Хазна» поъэмеенче са парче)

Гывага мее са ушах чейлях хь`иннеени чолее,
Далыбыгына гыҠхыҠ, дюн`йе кҠаар хьыхьа улее.

Гуджнада кьел айгьева, гыҠгьаҠркыл`, джун йыҠкь гьадкьур,
Достааршын багьры хьодху, чҠийел вудж кьаджы маҠхуҠр.

Эсмишавьу ушахаар, нафасбы аххьы авху,
Дамарбышее эб хьобсун, джанеехьа ивчҠу кьорху.

Делесни достее увгьу: «Мана каляк ихьес шас,
Дора мана кҠорани кьуйеехьа гьувохьарас.

Дешхьее, гьини ишике гьргынкьвее авхьас хабар,
Дек`кее йишда пай хьевлес, аҠахьее джукҠле ман кар».

Достааршыни аҠрееьар ыхьа аҠкҠелнан са кас,
ГыҠгьаҠркыл`на кьаджес джар, дехьа йикҠееьад гьавас.

Увгьу: «Шы, джука вухьай, гьргынкьукҠле аҠахьес,
Гьргынкьун шак-шуҠбгьаҠбы, аҠан, са шалхьа хьалес.

Джука зы сачайхарва гьамбаше эҠра-эҠра,
Гьргынбыше эгьесын; зыме джус ыҠхыҠ яра».

Ман увгьу, кьочах эҠра дек`кисхьа телесмишхьа,
Дек`гьирхьыл`чини вахтал`, ушахни кҠане ыхьа.

Аагилярше джона иш аҠкҠелика авхьаахьа,
Дарее айбхьый дяҠахье, джон коч хьыгьайгье кьахьа.

Шавус хаҠв кьанмышехье? Ачмыш гьаьа чин вител?
Шаваайи хаҠйбышеехьа хьидаҠркьыҠн джун гийхье кьел.

ХаҠйбышын алидкҠырий челлякда ихьее кьат-кьат,
Анджах Низамее гьаьа, чиле эҠда гьаракат.

Урусни мизеле йыхь-сумылхьа саакҠал гьавьуна – Валегь Гьамзат

Джюджейна хабар

Хивааршыни санчее са хаҕтда кҕатҕеер гываджена са къарий йи-хья. Са йыгьыл` куртийле дигюлен-ба са джудже чҕалагахъя гвавайкҕанна, сайыб манчысхъя са суҕваҕ хызаахана.

Суҕваҕин эйгьен:

– Зы гъу оохъанасда , ай джудже!

– Дезъш, гъу зы умоохъан, джан суҕваҕ. Захъаб са десте чуба вобунбы, зы манбышыхъя ворна-дешда са йичу ворна.

Ман джуджейн джуваббы къайхыы, суҕваҕ сикҕыл`ба фыкыреехъя абкҕын, гооне кал`ле хъегы эйгьен:

– Бес гъу йыгъын чоджар закҕле гъа-гвасынбыне?

– Гъелбетте, суҕваҕ чоджий, дора!

Суҕваҕ шадоохъена, манчын фыкы-реенче эйгьен: «Гъаа, зы гъаҕше манбы гыргынбы охъанасынбы».

Хиледже йаҕхъ абкҕын, гынбы са хайбышди ооҕгеехъя гывийхъаранбы.

Джуджейн эйгьен:

– Суҕваҕ чоджий, гъу гынъя илѐозре, зы гъабкҕын йизын чуба ана хъаваалесда.

Суҕваҕ мани ишыс разѐохъена. Пиш-нибы илѐдже гивийъарна.

Джуджейсхъя йаҕххъяҕа са хуваа хы-заахана. Мани Топланыкҕле джуджейн эйгьен:

– Шени дарвазайсана са суҕваҕ вобна. Манчыс гъу оохъанасуб вуккан.

– Гъагъ-гъагъ-гъагъ, суҕваҕ? Няхъя вудж? Гъаҕше даее манчысын диван гъаъасын! – ахтыда эйгьен Топланын.

Топланын сес къайхыы, суҕваҕ цҕа атҕидкынна хынне чҕалагеехъя гъоо-хана...

Урусни мизейле йыхъ-сумылхъя саакҕал гъавъуна – Шафига Бабаева

Чоорий – гагьраман воб

Ура, тагьтилбы! Мед кыыл хьады. Гьаише шахъа дегье хиледже селлимна вахт вобнаний. Нимее югдайи! Йыгъбына, улджуимбына мактабеехъа ааис лезимда дешынний. Дегье дарсеехъа геджеобхъайле хъаваакъаинас вуккан дешдий, хаахъа гьувуйн тапшырыгъбыд гьаъас ыккан дешдий. Рагьаитба чалагеехъа мейвабы, емишбы саъас вулхъаис вухъесынбыний, дамее алвайхаграис вухъесынбыний. Шас энке лезимын карыд йишда гьамбаз Чоорийка сана гьываагийний вод. Мана дегье кинна дана дешдий воб, манчыке алдаахванна ва хьидаакъаинна джонганий хъувхъа. Къоншувалеебын гьыргын манса ушахар манчыле, цайыле хъаваакъаинан хьинне, хъаваакъаинний воб. Гьаише шаваа джад шака алдаахванас джуиръаит гьаъа дешдий. Чоорийн садджу шака сана ва йишди къаисди хуваака – Туузикыка сана гьамбазийвааланий гьааъа. Са сenna гьихъа, Чоорий гьала кинна, алваим кьыкананкъаи,

ва мана Хомяк донани биссийле гыла хъаІваІкыаІнанкыаІ, ТуузикІын гыамба-ше чис кумагний гыаы. Манке, Чоорий дареехъа айбхы мее, мана экІба чина гыамбаз ТуузикІысхъаний кыадаахъ-ван. ГыаІшде Чоорий хаІбний хъувхъа. Мана нишыле джаб хъаІваІкыаІн деш-дий. Анджак мана, йиссейн аІдаІт гы-ваджы, ТуузикІысхъа абайленаний. ГыаІшде манчений кыаІс хъувхъана ко-пак менни хуваабышле кыорамыш гыаа-ыа. ТуузикІ лап геобний кыаІс хъувхъа. Мана дегые зинджирыка ивийтІал деш-дий. МичІеебийле эхъалхъа мее мана кыуІмаІдананкыаІ чини будкІайни кІане, мыкІадананкыаІме будкІайни аб кыиле-охъананий. СайаІххъее дидее кыидевджу ТуузикІ кІеокыуІна. ТуузикІ, манкыуле цимис хъувхъайн хыинне цІиргІылты гыаы, гыоохана. Анджак Чоорийн ТуузикІ инджик гыавъуна джазаа дена кыалерчу деш. Са йыгъыл` ЧоорийкІле кыаджийнкыаІки, дидее маІгыаІллее гыуд-жооме джад гыавуд, мана йыІкыаІле манкыус делес хъувхъа, гачбышка сана манче дидей маІхуІр гыувойхъар ки, язык дидей там авху хъаІркыыІн пелтякхъес...

Гыргын югданий ааІ вод. КыыІл`ыд кыыІл хыиннеений илгъечІу ааІ. Сад-джу Чоорийссе, шенкийн хыинне, дегые маІгыаІллее ыІгъвийкарас ва шака гы-ваагас вааІхаІ дешдий. Манчына ыІмыІр гыаІшде бадалувхъананий. Мана гыаІшде нехырена богъаний. ГыаІшде йишын зер-бы манчений кыорамыш гыаы. Ва мана чини тезени – нехырена богъава вази-файни оІгъдеенче лайкыкыатыка сана хъооІнаний.

Гегъан, кІяваххыин са йыгъ ыхъа. МичІеед шаІххъаІ алиххы. Хъийгъа гегъий явашехъен, анджак мед аІрееыад чысамышехъенний. МаІдхуІни са йы-гъыл` едейи-дек`кее шы чаврабышыл-хъа алджаахъас кыухооле. Мумкум воб-наний манчыни кал`лелхъа гыуджооме джаб, са баляа хъабайле. Зербы чамрее азмышхъесыд аІхаІсынбыний. Манбы джаІмаІгыаІтни, нейыд кІалхозни кар

эзуйни чолбышеехъад ичІес аІхаІсын-быний. Мумкум вобнаний джанавара-ар нехыреехъа теппишхъес. Анджак шы энке кІилба джанаварааршылений хъаІваІкыаІн. Йишди сурабышыл` джа-навараарше чаврабышылхъа гыуІджум гыавъий шавуни джад гІалеенче гы-ла кыайхыин дешдий. МаІдхуІн хаІмбы ыхъайнбы ки, аІкыаІнани оІрушбышеенче, сувани кыоманче джа-наварааршын уламышехъен сесбы кыай-хыы. Шавуни джад фыкыреехъа хъады деш ки, хывыни кІане, йыгънийыгъын, лапгегъийгегъееыыд, маІдхуІн кар ээхъе.

Шы, чаврабы авуд, аІкыни чолее кыа-ляы, тепал`оо йишын оюнбы гывага ги-вийгъал. Чамра сикІылба цІыцІоохъена. Сайыд ушахааршыни санкыукІле авуд, чолее, чаврабышди оІгее са шаккеехъа ааыан кар кыаджы. Мана хаІбна, боз рангыл`на са хуваайий. Анджак манче йидж геоб джурайбайи вуккекка: гыагъ мана вухънел оойи гывийгІан, гагыб кыырагъылхъайи кыоокІал. МаІхуІд мана хыыІхъийле зербышыс делесий хъоохъе. Гыини баІчаІр хуваани чин джаб йидж наІхуІб вуккийн йишда гыргына фыкыр чилхъа савъу. Шы маІхуІб фы-кырашмышеебхъа ки, мумкум вобна мана вукІар вухъес, нейыб мана багыал хъувхъа вухъес. Зербы хуваабышыл-хъа са маІхуІд фыкырбы гыеленбы деш вод. Анджак гыиняа, йишди улепбыш-ди оІгее шас кыанмыш дехъен гыуджоо-ме джад са джураин карий ээхъе. Хурун кыкабыйи вучІебы, фагыырда гыегІа-гыаІа, чІакІыни зербышди йыІкыаІл ди-гулехъе гидгъыл. Джонгабыйи зербы, кал`лейл`ын гачбы оІгеехъа кІяххыы, богурти гыаы оІгийлни кыелбышка сана чІийебы эза гидгъыл. Мана авара хуваа нехырес лап делес хъоохъе ва гыаІшде манче йидж гыалаб ваІшшийбайи вуккек-ка. Манчыс зербышеехъа теппишувхъес, хъодкуйн увгъее, чІакІыни зербышди йыІкыаІл дигулеедхъайни хуруни кыка-бышди ва вучІебышди аІреехъа ивчІесий вуккан.

– Гына джанаваруб! Хъудура гъебхас! – ахтыни гъарайыка сана кӀинна чодж, ман увгъу, хивуни сураххъа къадайхъван гийгъал.

– ИлӀзре! ИлӀзре! Къыдмайхъван. НабхуӀна джанаварна? Мана хав дешда, авара хуваа воб. Шассе мана къигъившес вааӀхаӀсда – зы гъиху ааӀни чоджухъад хъигъна ман увгъу. Анджах, йер! Зассе чоджне аххъас аӀхаӀ.

– Ай гъу идявхуна, хуваа! Зы гъаӀшде вакӀле гъагвасын, зербы хъаӀкъаӀн гъаъий гъуджоо ыхъай!

Мани хуваан зас ман меена хъаӀл гъуву ки, зы дегъе мана къигъившесва зас джад джуваб гъуву. Чийеле са-къоӀбле хаӀбна къаӀе алябты, зы манбы хъудӀртӀулни мани мигъманылхъа авгъу. Мебна хуваа вухъанахъий, мана нооца джаб манче гъивхасданий. Гъидевхеейыб, мана

хъаӀвааӀкъаӀназданий. Анджах манаме, эӀын силибы итӀумда садчу, йизди сураххъа алибхъы хъоӀгъибгъыл...

Хъийгъа гъуджоо ыхъай закӀле чоджуни джуваббышке аӀӀа. Зы ман мее хъаӀркыӀн ки, зас вуччуд йикӀгӀел аху деш. Манкийлхъа мее нехырни кӀане илӀӀбзурна Чоорий, гачбы оӀгеехъа кӀяххъы, джанаварылхъа теппишоохъе (Мана, гъакӀебаб, джанавар воохъе), ва манче маӀбхуӀни гуджука сана джанаварни муглес калӀле ыӀхийха ки, джанавар вукӀул`кӀина чокакеехъа къоӀоохъа ва гъивху авайкӀан. Манчыка санад, манче чин джан гъиваджен. Чунки чоджни гъарайылхъа эмий тифангыка сана къадархъун арайле. Анджах джанаварын мааъад из, тоозуд аху ээхъе деш. Манчыле хъийгъа йишди ЧоорийкӀле гыргынкъвее «гагъраманваний» эйгъе.

ЦАХУР

ИлхъечІу гиъур ганзыл`,
Илякка торпагъыхъа.
Фелякбышеенче гьорзул`,
ШечІбы ойкІан зы вахъа.

Кал`лел ооъад къаджыраар,
Булутбы вод ян-яна.
Джаргайка гидкІын хиваар,
Къоодже муралий ЦаІхна.

АІждагъа меен сувабы
Илѐззур заІгыІмыка.
Куюлбышка къайебы,
КъаІчІбышее куляк экка.

Вергъена ул` гьобзур мее,
Гыргына чолее, гьелбет.
Гѐбхъун аІзааб, аІкьюІбее,
МаІхуІд гьивадже миллет.

КъаІсынбы гивъур гимее,
Мисаалабы аляъа.
Къел итІумда торпагъее,
Шенкийн йикІ`ел хъалъа.

Давараар гьегІа йаІххъыІл,
Ушахын сес хъооІ хаанче.
Гъам къыІдмына, гъамыд къыІл`
Сес кам дехъе хивеенче.

ЦаІхий – йыхъбышда торпах,
Гъайрийн гьиняа къел дешын.
ХаІр-кІинна гьиняа къочах,
Гъин юрд вод игитеершын.

Геед йиссейн таарых чихъа,
Шавус джаб дешда хабар.
Гъиняа сана-санкъука
Ёла хъооІ мусурманаар.

ХаІрна-кІинна хъиваацІа,
Гъам сагъда гьивадже джан.
Дидеер воб, джокІле дяцІа
НаІдхуІн кар ыхъай дарман.

Мык, мароз ихъеейыд маа,
Ихъее ешаайиш четин,
УІчІуІб хъааъана чешма –
РыІгъ йыхъбышди миллетин.

Агар мигъманна арее,
Суфрабы ачмышаъас.
Дад-дуз одхъанни карее,
ГъыІрмаІтын къуІмаІ аъас.

ЦаІхее ихъее са элес,
Мед ыккан адчес ятаб.
ГІал` гяцІы манке эгъес,
Хъодкуда йизын джуваб.

Торпагъын гьеле гыргын,
Инсаныс муІгьюІб йикІ`ее.
Мизелхъа хъооІ са югун
Гъини цаІхбышди гъаІкІ`ее.

Саламалейкум, ЦаІхур!
Салам, йыхъбышда Ватан!
ГъаІйран дехъес зы наІхуІр? –
Гъин джигавуд Гулистан.

Мурадее геед окІанас
Ки, вахъа дешда са тай.
Аллагъыке воб гъу шас
Къисматыс гибхъына пай.

*Урусни мизейле йыхъІсумылхъа
саакІал гъавъуна – Валегъ Гъамзат.*

Ед`ни мизейна хьошце

Алифба

ГьаІрфбы – **Т, ТІ, У, УІ, Ф, Х.**

Т

Тандурее гыней гьа`анкьаІ,
Йишда тЫмылена талвар
Чиле геб кьуІмаІ абакІа.
Гыней гьа`ас абыйнбы,
ТЫмыл`бы одхьан-одхьан,
Талварыл` кьалябакІа.

ТІ

Са тІетГелхьа гуІвхуІна,
Са тІотІий , са итІаарий.
Санче иют чище одхьун,
Санче гьацІявЪу тІанкІий.

У

УхьийхьананкьаІ ургбы,
Къизилен тІуджва авайкы.
Ненчихьа джаб тІуб дешва,
Умыл`ыс падаркІа ыккы.

УІ

Са уІлджуІмна дадалаар,
ГьекІуйнбы уІъ-уІ-уІуІ-уІуІ.
Хьийгьа быгьазбы ыкІар,
Са вазна дарман кІебгьуІ.

Ф

Фера кьукь гьаа`а гибгьыл,
Фыкыреехьа хьады бизнес.
Фатирее куку гьидкІыр,
Кьукьбургер масса гьелес.

Х

ХаІдни йыгьыл` хочебыше,
Хайирхагьийваала гьавЪу.
Хав-хавна чин халбырыка,
ХалкІыс хазна битІалавЪу.

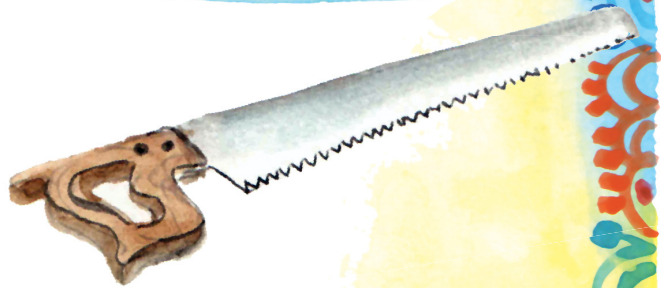
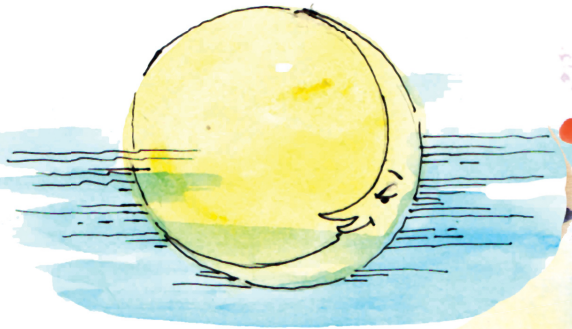
ТАПМАДЖЕБЫ

Шахъа вод кӀинин даха,
Ёкбуйре чодж джаа ахва.
Дахайл` ваӀш неъмаӀт ихъее,
Напсбы гъиваджес аӀхаӀ.

Силибы вод, гӀал` дешын,
Джан йиван вод, деш машин.
Гядхий чина воб пеше,
Ос, къувайн джан илешше.

Шахъа вор нукӀра чобан,
ХаӀмде сору ухъийхъан.
МичӀеоб верыгъ хъигъевчӀее,
Джун сору агу айкӀан.

КалдананкъаӀд йидж ойхъан,
Сирсир хъинне гивайхан.
ГъибхъырийнкъаӀ агъааъа,
БанкӀабышеехъа сааъа.

Тезеда адыее агар,
Деш чиле июттун са кар.
Гъиваагы авцӀу меega,
Са кунджеехъа гъувойхъар.

РЕБУСЫ

КЫ +

КЛА +

АА +

+ В +

ТАБА +

Соколёнок

Лачын

2/2022

март – апрель

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:

Агентство информации и печати
Республики Дагестан.

Регистрационный номер

серия ПИ №ТУ05-00413 от 22.04.2019 г.
выдан управлением Роскомнадзора
по Республике Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Руководитель – главный редактор

М.М. Ахмедов

Редколлегия:

В. Гамзаев (редактор)
Ш. Бабаева
А. Дадашев
А. Исмаилов (зам. гл. редактора)
Х. Назирова
Аб. Омаров
К. Омаханов
К. Шамхалов

Художественный редактор З. Даганов

Технический редактор Т. Лузина

Художник номера З. Даганов

На обложке – Ибрагим Ибрагимов,
Заслуженный работник культуры Республики
Дагестан, заведующий Чиркатинским
краеведческим музеем.

Формат 60x84 1/8
Бумага офсетная.
Уч. изд. л. 3,02.
Уч. печ. лист 3,26.

Выход в свет 14.04.2022 г.

Тираж 330 экз.

Заказ №1211.

Типография:

ООО «Издательство «Феникс-пресс».

Адрес типографии:

367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель:

Государственное бюджетное учреждение
Республики Дагестан «Редакция
республиканских литературных журналов
«Соколенок» и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя:

367000, РД, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:

litdag@mail.ru

Цахурский язык.

Индекс: на год – 78438,
на полугодие – ПМ996.

Цена свободная